

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

aris javna agencija za znanstvenoraziskovalno
in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije

Primerjava pravne ureditve javnega reda in miru v Republiki Sloveniji in nove ureditve v Republiki Hrvaški

PROF. DR. BOJAN TIČAR, FAKULTETA ZA VARNOSTNE VEDE UNIVERZE V MARIBORU

Kočevje, 20. november 2024

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

Ureditev prekrškov zoper javni red in mir v Republiki Sloveniji in Republiki Hrvaški

Pravna ureditev prekrškov zoper javni red tako v Republiki Sloveniji, kot tudi v Republiki Hrvaški postavlja zapletene sedanje in prihodnje pravne in etične dileme.

Državi morata svobodo izražanja uravnotežiti z zaščito posameznikov pred škodljivimi vsebinami.

Slovenski zakon (»ZJRM-1«, 2016, 2020) je v spreminjanju.

Republika Hrvaška pa je naredila korak naprej in je že sprejela nov zakon, ki regulira vrsto prekrškov, ki jih slovenski pravni red še ni sankcioniral.

Hrvaški zakon o prekrških zoper javni red in mir (HR-ZPPJRM, 2023) je bil uveljavljen lani, 11. 5. 2023.

Kočevje, 20. november 2024

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

Skupna težava obeh držav – določitev dihotomije prekrškov in kaznivih dejanj

V obeh državah morajo zakonodajalci zagotoviti, da prekršek in kaznivo dejanje nimata v celoti enakih znakov protipravnega ravnanja in da obstaja dihotomija obravnave teh dejanj.

Meja v praksi je večkrat nejasna – na primer:

- ko gre za nevarno vožnjo v cestnem prometu; ali
- ko je v pretepu povzročena lahka telesna poškodba; ali
- ko gre za vprašanje protipravnega ravnanja z živalmi ipd.

Jasnejša ločnica je na primer v Sloveniji pri davčnih prekrških, kjer je meja davčne zatajitve postavljena na 50.000 EUR letno. Do te številčno določene meje je davčna zatajitev prekršek, čez pa kaznivo dejanje.

Podobno je tudi pri prepovedanih drogah, kjer količina zasežene in odvzete prepovedane droge predstavlja mejo med kaznivim dejanjem in prekrškom.

Kočevje, 20. november 2024

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

Zakonodajno stanje Zakona o varstvu javnega reda in miru v Republiki Sloveniji

Na področju javnega reda in miru v Republiki Sloveniji ureja naslovno tematiko Zakon o javnem redu in miru (ZJRM-1, 2006).

Ta se bo verjetno v kratkem spremenil, saj je v elevacijskem procesu že dve leti (EV-ZJRM, 2023; DPDVN, MNZ).

»ZJRM-1« (2006) velja že več kot 18 let in je bil v tem času samo enkrat dopolnjen, in sicer z ZJRM-1A (2020).

Z edino novelo se je reševalo vprašanje legitimnosti delovanja t. i. vard pri obmejnem delu z migranti, ki je bilo v koliziji z izvajanjem zakonskih pooblastil državnih organov.

Od leta 2020 sta bila sprožena še dva zakonodajna postopka za spremembo in dopolnitev ZJRM, ki pa sta bila ustavljena.

Kočevje, 20. november 2024

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

Komparativna analiza slovenske in hrvaške zakonodaje na področju ureditve javnega reda in miru – primeri

1. Primer primerjave:

V skladu s 16. členom (HR-ZPPJRM, 2023) se na Hrvaškem kot prekršek opredeljuje širjenje lažnih novic in s tem povzročanje nemira med prebivalstvom. Za kršitelja je zagrožena denarna kazen **od 700 EUR do 4.000 EUR**.

Ni jasno zapisano, ali velja to tudi za prekrške storjene na spletnih omrežjih oz. internetu, kar lahko povzroči velikanski porast tovrstnih kršitev.

Kako bo to v Sloveniji, še ne vemo. Za enkrat veljavni zakon o javnem redu in miru teh prekrškov izrecno ne zajema, sodne prakse pa je malo.

Dve sodobni tovrstni sodni odločbi slovenskih višjih sodišč sta razdelani v prispevku Tičar in Primec (2024) v monografiji *Varnost v lokalnih skupnostih – multidisciplinarne perspektive* (Meško idr., 2024).

Menimo, da sodna praksa pri prekrških na internetu ne more nadomestiti zakonske ureditve.

Kočevje, 20. november 2024

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

Drugi primer primerjave ureditve Zakona o varstvu javnega reda in miru v Republiki Sloveniji in Republiki Hrvaški

V hrvaški ureditvi za prekrške zoper JR predvidena zaporna kazen.

V skladu s 17. členom (HR-ZPPJRM, 2023) se kršitelj, ki omalovažuje in žali državne organe pri njihovem službenem delu, kaznuje z denarno kaznijo **700 EUR do 4.000 EUR** ali z **zaporom do 30 dni**.

Tega slovensko prekrškovno pravo ne pozna.

Nadomestni zapor po ZP-1 za storjene prekrške v Sloveniji je oblika plačila globe, pri čemer je en dan zapora vreden 100 EUR globe, globa pa mora znašati vsaj 1.000 EUR.

Nadomestni zapor v Sloveniji ni kazenska sankcija ampak alternativna oblika plačila denarne globe.

Uklonilnega zapora od leta 2016 več v Sloveniji nimamo.

Kočevje, 20. november 2024

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

Tretji primer primerjave ureditve Zakona o varstvu javnega reda in miru v Republiki Sloveniji in Republiki Hrvaški

Hrvaški zakon o javnem redu in miru kot prekrške opredeljuje tudi nekatera ravnanja, ki so v slovenski zakonodaji urejena z drugimi posebnimi zakoni.

Sem sodi sankcioniranje zvodništva pri prostituciji, prekrški, povezani z javnimi zbiranji in shodi, kar v Sloveniji ureja posebni zakon, pa točenje alkoholnih pijač mladoletnikom ipd.

Slovenski ZJRM-1 (2016) prepoveduje mladoletnikom vstop v lokale, kjer se točijo alkoholne pijače (21. člen), za kaznovanje tistih, ki mladoletnikom točijo pijače, je v Sloveniji urejeno v 16. členu, 3. odstavku Zakona o omejevanju porabe alkohola (ZOPA, 2013, 2017).

Kočevje, 20. november 2024

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

Polovično plačilo globe v Republiki Sloveniji in primerjava z Republiko Hrvaško

Slovenski ZP-1 v 57.c določa, da kršitelj, ki ne vložil zahteve za sodno varstvo zoper plačilni nalog, **plača polovico izrečene globe, če jo plača v osmih dneh po pravomočnosti**. To velja za vse prekrške, razen tiste na področju konkurenčnega prava, kjer ni polovičke.

Hrvaški prekrškovni zakon v 34. členu pravi **drugače** (Prekršajni zakon, 2013, 2022):

- (1) Ako novčana kazna, troškovi prekršajnog postupka i oduzeta imovinska korist nisu u cijelosti ili djelomično plaćeni u roku koji je određen u odluci o prekršaju, naplatit će se prisilno, ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.
- (2) Novčana kazna iznad 265,45 eura koja nije u cijelosti ili djelomično naplaćena ni prisilno u roku od dvije godine od podnesenog zahtjeva za prisilnu naplatu zamijenit će se radom za opće dobro osuđenoj fizičkoj osobi.
- (3) Ako osuđenik ne pristane na rad za opće dobro ili ga ne izvrši svojom krivnjom u roku koji je za to određen, novčana kazna zamijenit će se kaznom zatvora.

Kočevje, 20. november 2024

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

Posebnost polovičnega plačila denarne kazni v Republiki Hrvaški

Prekršajni zakon, Članak 245. (NN 39/13, 118/18, 114/22)

(1) Ako zakonom nije određeno drukčije, novčana se kazna može naplatiti **na mjestu počinjenja prekršaja** u visini polovice propisanog minimuma ili polovice točno određenog iznosa novčane kazne propisane propisom o prekršaju za prekršaj za koji je kao kazna propisana samo novčana kazna **do 265,45 eura za fizičku** i odgovornu **osobu** u pravnoj osobi, **do 663,61 eura za okrivljenika fizičku osobu obrtnika** i fizičku osobu koja se bavi drugom samostalnom djelatnošću i **do 1990,84 eura za pravnu osobu** i s njom izjednačene subjekte, ako je službena osoba ovlaštenog tužitelja, osim oštećenika, prekršaj utvrdila: 1. obavljanjem nadzora u okviru svoje nadležnosti, 2. neposrednim opažanjem, 3. uporabom tehničkih uređaja, 4. pregledom vjerodostojne dokumentacije.

(2) Smatrat će se da je novčana kazna iz stavka 1. ovog članka naplaćena na mjestu počinjenja prekršaja ako počinitelj prekršaja nije u trenutku kada je zatečen na mjestu počinjenja prekršaja u mogućnosti platiti novčanu kaznu, a istu plati u roku od tri dana te dokaz o izvršenoj uplati dostavi tijelu koje je utvrdilo prekršaj. Na isti se način može naplatiti i trošak utvrđenja prekršaja putem tehničkih uređaja.

Sklep: **Pravzaprav so nove hrvaške denarne kazni za JRM tako visoke, da so nad splošno zakonsko mejo možnosti polovičnega plačila iz njihovega prekrškovnega zakona.**

Kočevje, 20. november 2024

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

Skupnost občin Slovenije
Association of Municipalities and Towns of Slovenia

aris Javna agencija za znanstvenoraziskovalno
in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije

Sklepna razprava

Področje javnega reda in miru je tako v Sloveniji kot na Hrvaškem področje notranje suverene pristojnosti obeh držav.

Vendar je povsod pri ureditvi sodobnih prekrškov zoper javni red in mir ključnega pomena uravnotežiti zaščito posameznika in ohranjanje odprtega in dostopnega prostora za izražanje.

Pri določanju meja svobode izražanja se pojavljajo pravni in etični izzivi. Kje naj demokratična država potegne mejo med dopuščanjem izražanja mnenja in nedopustnim napadom na druge.

Pomembno vprašanje je tudi, kaj bodo novi prekrški zoper JRM v Sloveniji, kako se bo na novo opredelila pristojnost lokalnih organov, in še posebej, kakšne bodo višine novih glob.

Na Hrvaškem zdaj vemo, denarne kazni do 4.000 EUR za fizične osebe (kršitelje) bodo postale resen finančni zalogaj, grozi pa jim tudi čisto pravi zapor v primerih, ko tako določa zakon. V Sloveniji je ta kazen lahko še vedno določena le v KZ-1.

Kočevje, 20. november 2024